

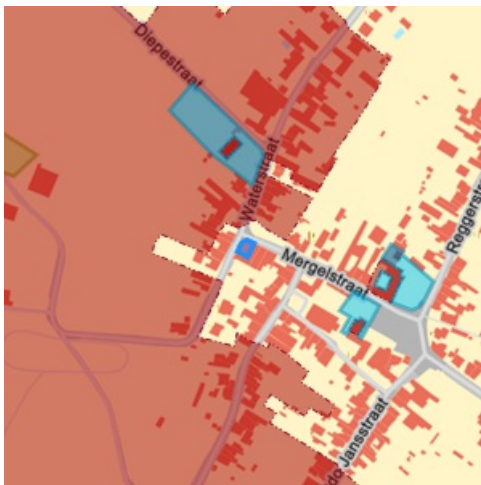
Gegevens opvraging

Ordernummer:	O2025-0314760	Datum opzoeking:	28/03/2025
Referentienummer:	Mergelstraat 14-1	Zoekdata:	73102A0960/00X000
Perceel:	73102A0960/00X000		

Resultaat opvraging perceel gelegen in Riemst afdeling RIEMST 6 AFD/ZICHEN-ZUSSEN-BOLDER/, sectie A met perceelnummer 0960/00X000 [73102A0960/00X000]

Informatievraag: Beschermd onroerend erfgoed (Met juridische gevolgen)

Indicatieve kaartweergave

Resultaat

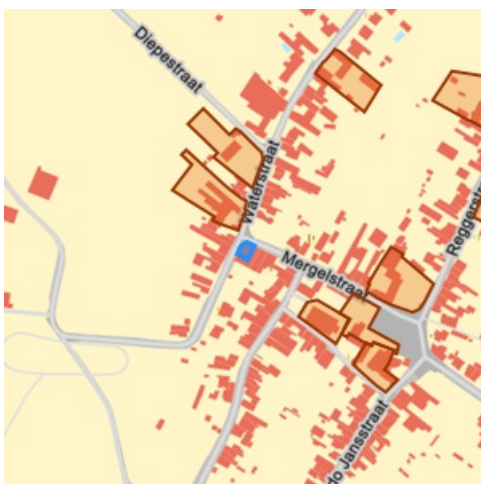
- Het onroerend goed is geen beschermd onroerend erfgoed

Legende

■ Cultuurhistorische landschappen	■ Monumenten
■ Archeologische sites	■ Overgangszones
■ Stads- en dorpsgezichten	

Informatievraag: Vastgestelde inventaris onroerend erfgoed (Met juridische gevolgen)

Indicatieve kaartweergave

Resultaat

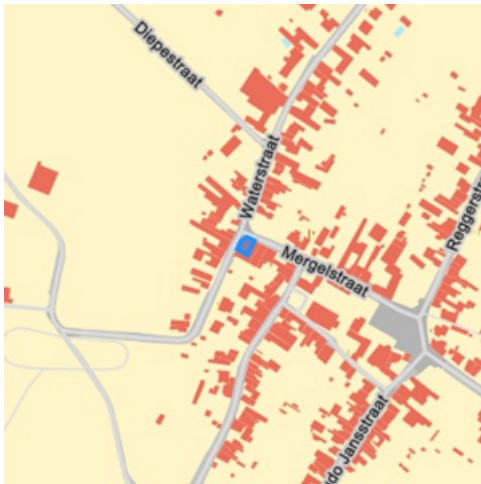
- Het onroerend goed is niet opgenomen in een vastgestelde inventaris

Legende

■ Landschapsatlas	■ Archeologische zones
■ Landschapelijk erfgoed	■ Bouwkundig erfgoed

Informatievraag: Erfgoedlandschap (Met juridische gevolgen)

Indicatieve kaartweergave

Resultaat

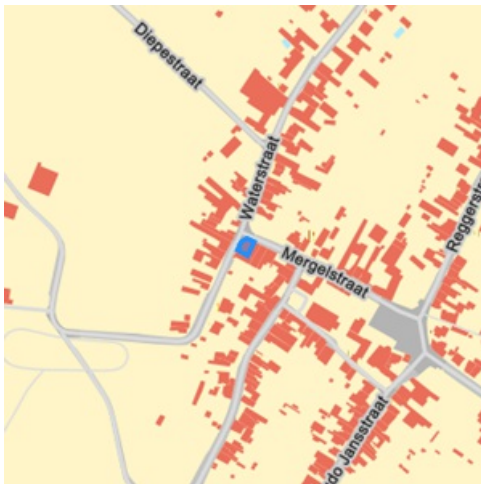
- Het onroerend goed is niet opgenomen in het erfgoedlandschap

Legende

- Landschapelijk erfgoed

Informatievraag: Unesco werelderfgoed (Met juridische gevolgen)

Indicatieve kaartweergave

Resultaat

- Het onroerend goed is niet opgenomen in de Unesco Werelderfgoedlijst

Legende

- Bufferzones
- Kernzones

Informatievraag: Gebieden geen archeologie (Met juridische gevolgen)

Indicatieve kaartweergave

Resultaat

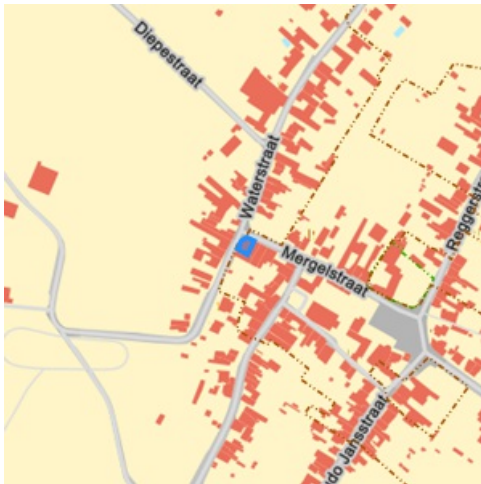
- Het onroerend erfgoed is niet opgenomen in gebieden waar geen archeologisch erfgoed te verwachten valt

Legende

- Gewestelijk
- Gemeentelijk

Informatievraag: Erfgoed plannen (Met juridische gevolgen)

Indicatieve kaartweergave

Resultaat

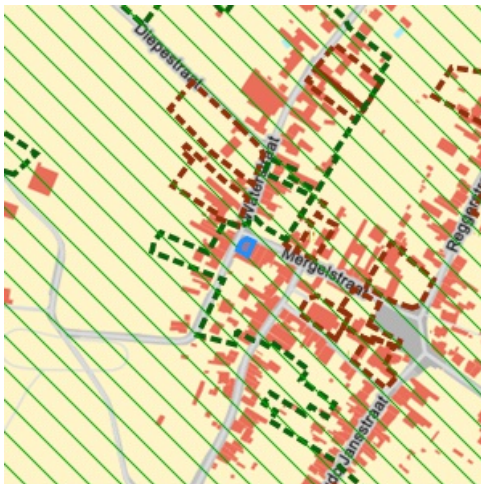
- Het onroerend goed heeft geen erfgoed plannen

Legende

- Beheersplannen
- Onroerenderfgoedrichtplannen

Informatievraag: Wetenschappelijke inventaris onroerend erfgoed (Aanvullend overzicht)

Indicatieve kaartweergave

Resultaat

- **Mergelgroeven van Val-Meer en Zichen-Zussen-Bolder:**
Landschappelijk (detail zie bijlage)

Legende

- Archeologische erfgoed elementen
- Archeologische erfgoed gehelen
- Bouwkundig erfgoed elementen
- Landschappelijk erfgoed elementen
- Landschappelijk erfgoed gehelen

Informatievraag: Archeologienota's (Aanvullend overzicht)

Indicatieve kaartweergave

Resultaat

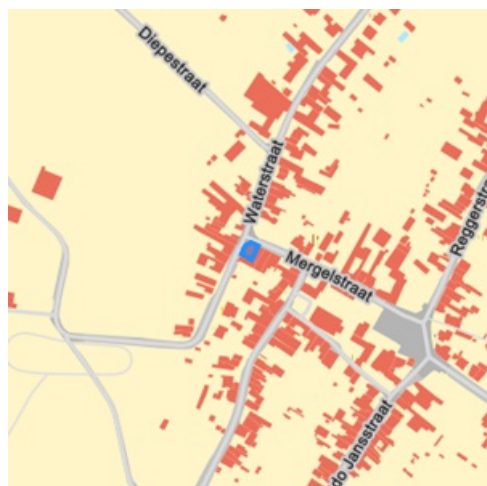
- Het onroerend goed heeft geen goedgekeurde archeologienota's

Legende

- Archeologienota's

Informatievraag: Eindverslag archeologie (Aanvullend overzicht)

Indicatieve kaartweergave

Resultaat

- Het onroerend goed heeft geen eindverslagen van archeologisch onderzoek

Legende

 Eindverslag archeologie

Welke informatie kan u terugvinden in dit uittreksel?

Beschermd onroerend erfgoed

De minister bevoegd voor onroerend erfgoed kan een goed beschermen als het door de erfgoedwaarden van algemeen belang is. Het moet minimaal in de staat blijven waarin het zich bevond op het moment van de bescherming.

Is het onroerend goed beschermd, dan gelden er verschillende specifieke juridische (per monument, stads- of dorpsgezicht of cultuurhistorisch landschap) gevolgen om het behoud ervan te garanderen. Bovendien kan je beroep doen op verschillende vormen van financiële ondersteuning.

Er zijn vier mogelijke vormen van bescherming: een beschermd monument, een beschermd cultuurhistorisch landschap, een beschermd stads- of dorpsgezicht en een beschermde archeologische site. Binnen elk van deze statuten is het mogelijk om een overgangszone in te stellen. Zo'n zone ondersteunt de erfgoedwaarden van het beschermde goed.

Vastgesteld onroerend erfgoed

De vaststelling van een inventaris is één van de instrumenten die de Vlaamse overheid kan inzetten om onroerend erfgoed te behouden. Hiermee bevestigt de bevoegde minister dat alle erfgoeditems op een vastgestelde lijst erfgoedwaarde bezitten en nog altijd bewaard zijn. Bij een vastgesteld item moet de overheid, eigenaar of beheerder rekening houden met rechtsgevolgen. De rechtsgevolgen zijn minder uitgebreid dan bij een beschermd erfgoed. Bovendien gelden voor alle vastgesteld bouwkundig en landschappelijk erfgoed in Vlaanderen eenzelfde set rechtsgevolgen.

Het onroerenderfgoeddecreet voorziet bevoegdheid voor steden en gemeenten voor het inventariseren van bouwkundig en landschappelijk erfgoed. De Vlaamse overheid inventariseert het archeologisch erfgoed, varend erfgoed en de landschappelijke gehelen (Landschapsatlas).

Erfgoedlandschap

Anders dan bij een bescherming of vaststelling van een onroerend goed verloopt de procedure van een erfgoedlandschap via de regelgeving Ruimtelijke Ordening. Als er voor een gebied een RUP wordt opgemaakt, kan de plannende overheid (gemeente, provincie of Vlaanderen) ervoor kiezen om hier ook een erfgoedlandschap in af te bakenen. Zo kunnen er stedenbouwkundige voorschriften gekoppeld worden aan het erfgoedlandschap waarmee ingezet wordt op erfgoedzorg. Wordt je goed erfgoedlandschap, moet je rekening houden met zorgplicht.

Unesco werelderfgoed

De Werelderfgoedconventie van 1972 betracht cultureel en natuurlijk erfgoed dat van unieke en universele waarde is voor de mensheid, te bewaren en te ontsluiten voor toekomstige generaties. Meer dan 190 lidstaten hebben deze Conventie ondertekend. België is sinds 1996 ook partij bij het Werelderfgoedverdrag. Zowel cultureel als natuurlijk erfgoed, als erfgoed dat daarvan een gecombineerde vorm is, kan voor de Werelderfgoedlijst worden voorgedragen. Vlaanderen telt momenteel zeven beschermingen op de Werelderfgoedlijst: een serie van 13 begijnhoven en van 26 belforten, het atelier Plantin-Moretus, de woning Giuette, de volledige Brugse binnenstad, het Zoniënwoud, de Wortel-Kolonie en begraafplaatsen en herdenkingsites van WO I.

Gebieden geen archeologie

De kaart wordt sinds 2016 periodiek vastgesteld door het agentschap. Op die manier kunnen percelen of gebieden die beantwoorden aan de criteria voor opname op korte termijn op de kaart opgenomen worden. Dit geeft bouwheren, verkavelaars en ontwikkelaars met plannen voor dergelijke percelen de mogelijkheid om vrijgesteld te worden van een archeologisch vooronderzoek, zonder vertraging en bijkomende kosten.

Plannen

Een goedgekeurd beheersplan legt geen actieve verplichtingen op. Het is en blijft een geconcretiseerde beheersvisie voor een erfgoedplaats. Toch heeft het document in zekere mate een 'dwingend' kader waarbinnen je moet blijven: als je werken wil uitvoeren, moeten ze stroken met de beheersdoelstellingen uit het beheersplan. Zijn de beheersdoelstellingen niet meer passend, dan kan je een aanpassing van het beheersplan aanvragen of een nieuw beheersplan opmaken. De geldigheidsduur van een plan is 24 jaar. In bepaalde gevallen heb je een goedgekeurd beheersplan nodig om een erfgoedpremie aan te vragen.

Geïventariseerd wetenschappelijk onroerend erfgoed

Het agentschap Onroerend Erfgoed heeft de expliciete opdracht om al het waardevolle onroerend erfgoed in Vlaanderen te inventariseren. Door de jaren heen zijn er meerdere wetenschappelijke inventarissen opgemaakt over bouwkundig, landschappelijk en archeologisch erfgoed.

Geïventariseerd onroerend erfgoed is opgenomen in een wetenschappelijke inventaris. Zo'n opname heeft geen rechtsgevolgen. Het goed wordt enkel beschreven en gedocumenteerd.

Archeologienota's en nota's

Een bouwheer is in bepaalde gevallen verplicht om een archeologienota toe te voegen aan een vergunningsaanvraag. Hij stelt daarvoor een erkend archeoloog aan om een archeologisch vooronderzoek uit te voeren en een archeologienota op te stellen. Of je verplicht bent een archeologienota toe te voegen aan je vergunningsaanvraag is onder meer afhankelijk van: oppervlakte perceel en bodemingreep, ruimtelijke bestemming van perceel en of het terrein zich situeert in een beschermde archeologische site, in een vastgestelde archeologische zone of in een gebied waar geen archeologisch erfgoed te verwachten valt.

Eindverslag archeologisch onderzoek

Bij bouw- of verkavelingsprojecten maakt een erkend archeoloog verschillende verslagen op om archeologisch erfgoed te documenteren. De bouwheer moet aangeven of er archeologisch erfgoed op het terrein wordt verwacht en hoe hiermee zal worden omgegaan. Een vooronderzoek resulteert in een archeologienota of een nota bij een uitgesteld vooronderzoek. Als uit het vooronderzoek blijkt dat een archeologische site verder onderzocht moet worden, volgt een opgraving, uitgevoerd door een erkend archeoloog. Binnen twee maanden na het veldwerk maakt de archeoloog een archeologierapport met voorlopige bevindingen, dat aantoont dat het werk op het terrein is voltooid en de bouwwerkzaamheden kunnen beginnen. Het definitieve eindverslag, met alle onderzoeksresultaten, wordt binnen twee jaar na de opgraving bezorgd.

Wetgeving

Decreet van 12 juli 2013 betreffende het onroerend erfgoed, gewijzigd bij het decreet van 4 april 2014 (Belgisch Staatsblad 17 oktober 2013 en 15 april 2014). Besluit van de Vlaamse Regering betreffende de uitvoering van het Onroerenderfgoeddecreet van 12 juli 2013.

Meer info

www.onroenderfgoed.be

Bron vastgoedinfo

Deze opvraging bevat overheidsinformatie verkregen van het Agentschap Onroerend Erfgoed, Koning Albert-II-Laan 19, bus 5, 1210 Brussel en Informatie Vlaanderen, Havenlaan 88, 1000 Brussel wat betreft het Grootschalig Referentie Bestand Vlaanderen (GRB).

Document gegenereerd op basis van de gegevens ontvangen van het Agentschap Onroerend erfgoed via de ORIS webservices.

CIB vlaanderen vzw - Kortrijksesteenweg 1005 - 9000 Gent
0425.043.508 - vastgoedinfo@vastgoedloket.be

Bijlage

Informatieaanvraag Onroerend erfgoed

(Referentienummer: Mergelstraat 14-1)

Wetenschappelijke inventaris

Mergelgroeven van Val-Meer en Zichen-Zussen-Bolder

Beknopte karakterisering

Typologies [steengroeven](#), [dorpen](#), [vierkantshoeven](#),
[akkerlanden](#), [plateaus](#)

Beschrijving

Van oudsher zijn de Haspengouwse dorpen landbouwnederzettingen met een concentratie van woningen en boerderijen rondom een kerk. Oorspronkelijk twee gescheiden dorpen groeiden Val en Meer echter aaneen tot één straatdorp Val-Meer. Ook Zichen-Zussen-Bolder bestaat uit drie aanvankelijke hoopdorpen. Terwijl Zichen en Zussen van oudsher nauw verbonden zijn, groeiden zij met Bolder uit tot één urbanistisch geheel.

Op hellingen waar de leemmantel door erosie is weggespoeld, dagzomen hier krijtlagen van het maastrichtiaan, vaak ontsloten door ondergrondse groeves. Zij zijn rijk aan fossielen (paleontologisch belang). De krijtformaties in de ondergrond, afgewisseld door vuursteenbanken, verklaren de karstverschijnselen zoals dolinen, orgelpijpen,

In elke dorpskom bevinden zich vierkanthoeven, waarvan de gevels - zoals ook van vele andere gebouwen - geheel of gedeeltelijk in streekeigen mergelzandsteen zijn opgetrokken. Gecombineerd met sfeervolle binnenkoertjes levert dat fraaie straatbeelden op. Zij benadrukken het landelijke en streekeigen karakter van het dorpsbeeld, traditioneel bepaald door landbouw en mergelwinning. Opmerkelijk zijn onder andere de [Burrefetwinning](#) en de hoeves Coengrachts en Liesens maar ook het kasteeltje Sint-Pieter en de verschillende parochiekerken. Achter de boerderijen liggen de weilanden, vaak ingenomen door boomgaarden. Daarrond ontplooit zich een glooiend openfield-landschap, gekenmerkt door akkerbouw. Vanop de hoogten van het leemplateau reiken weidse gezichten over de dorpen en hun omgeving. Bij de recente ruilverkavelingen moesten kleine landschapselementen het ontgelden zodat holle wegen, graften, houtkanten en perceelsgrenzen veelal gewijzigd of verdwenen zijn. De bebouwing in het open akkergebied beperkt zich voorlopig tot enkele agro-industriële bedrijven.

De mergelgroeven situeren zich voornamelijk in Val, Zichen en Zussen. Enkele bekende zijn onder andere de Lacroixberg, Roosburg, Koegat, Pitjesberg, In de Coolen. Reeds in de Gallo-Romeinse tijd, zij het in beperkte mate, werd mergelzandsteen gebruikt voor de bouw van villa's langs de heerbanen van oostelijk Haspengouw. Vooral vanaf de 14de eeuw werd de mergel systematisch gewonnen voor de bouw van kerken, burchten, woningen en hoeves. Later werd hij nog in bakstenen gebouwen verwerkt in horizontale speklagen, hoekkettingen en lijstwerk. De groeves werden handmatig ontgonnen door zogenaamde blokbekers. Vaak ontstond een netwerk van ondergrondse galerijen met een oppervlakte van tientallen ha. Zij bevatten tal van verwijzingen (zoals inscripties, graafkervingen, schilderingen, ...) naar hun gebruik, ouderdom of uitbatingstechniek. Verschillende ontginningsmethoden hebben een verscheidenheid in ondergronds landschap geboetseerd. Een gangenstelsel was veelal bereikbaar vanuit één of meer hoofdingangen, maar vaak ook langs kleinere privé-ingangen in het dorp, die toegang gaven tot de groeves (of kuilen), waarin de bouwstenen waren gewonnen om de

bovenliggende hoeven op te trekken. De mergelzandsteen is echter gevoelig voor verwerking en brokkelt dan snel af, zodat het gebruik ervan vanaf het midden van de vorige eeuw verminderde. Als nevenproduct werd mergel ook gebruikt als meststof, het zogenaamde mergelen van landbouwgrond. Door hun temperatuur en vochtigheid waren de mergelgrotten erg geschikt voor de teelt van kampernoelies (paddenstoelen). In de eerste helft van de 20ste eeuw nam die bedrijvigheid hier een hoge vlucht. In 1958 nam de streek ruim 95% van de Belgische, industriële kampernoelieteelt voor zijn rekening. Op 23 december van dat jaar gebeurde de tragische instorting van de kwekerij in de **Roosburg** te Zichen, waarbij 18 arbeiders het leven lieten. Bovengronds gaapte een vijf meter diepe krater over een oppervlakte van ruim 3 ha. In 1961 werd er een mergelzandstenen gedenkteken met kruis opgericht. Geleidelijk werd later overgeschakeld op de teelt van kampernoelies in bovengrondse loodsen.

Omwille van veiligheidsredenen zijn de oude mergelgrotten niet vrij toegankelijk. Toch bieden zij mogelijkheden op educatief-recreatief vlak. De bezoeker krijgt zelfs enkel vanaf één van de ingangen een beeld van het monumentale, het unieke microklimaat en het historische karakter van de groeven. Naast hun hoge erfgoedwaarde verwierven de groeven recent ook een functie als vleermuizenreservaat. De wanden en plafonds van de grotten bieden door hun onregelmatige vormen en het microklimaat immers overwinteringsplaatsen (*hibernacula*) voor vleermuizen.

Uitbreiding van de cementindustrie, die nu actief is in het Luikse gedeelte van het mergelgebied, blijft een bedreiging vormen voor zowel het bovengrondse landschap als de ondergrondse groeves. Vooral te Zichen-Zussen-Bolder zijn delen van de dorpskom door de mergelgroeven ondermijnd. In de jaren 1980 karteerde de Dienst van het Mijnwezen de ondergrondse galerijen om holten in bedreigde straten en woonzones op te vullen of te verstevigen.

Omvat

- **Zichen-Zussen-Bolder (Riemst)** De groeve is ontstaan door ontginningen van mergelstenen vanaf de 14de eeuw. In de Grote Berg in Zussen is het ontginningslandschap bijzonder goed bewaard gebleven. Op de ondergrondse muren en plafonds bevinden zich talloze teksten en afbeeldingen van de ontginningsperiode en later, die een bijzondere inkijk bieden in het leven van de mensen in Riemst door de eeuwen heen. Er zijn veel sporen van het latere gebruik van de groeve zoals voederbakken, vuurplaatsen, ... Deze groeve is bovendien bijzonder omdat het een geheel is van verschillende stelsels die via verschillende toegangen en door verschillende eigenaren ontgonnen is.
- **Grote Straat 48-50 (Riemst)** Tijdens graaf-, verbouwings-, en restauratiewerken aan een oude hoeve werd een ondergrondse holte uitgraven in de leembodem ontdekt, toegankelijk vanuit een mergelstenen kelder.

Is gerelateerd aan

- **Grote Straat 53 (Riemst)** Tijdens grondwerken werd een keldermuur en waterput in Maastrichtersteen aangetroffen op de plaats waar een 18de-eeuwse hoeve stond. In de muur was een gat uitgehakt waarachter zich een ingestorte aacht bevond.
- **Wonckerweg 2 (Riemst)** Tijdens grondwerken kwam een holte te voorschijn die bleek de toegang tot een graet te zijn. De graet vertoonde veel sporen van water en erosie en er waren in de wanden meerdere nissen met roetvlekken zichtbaar.

Is deel van

- **Genoelselden, Herderen, Kanne, Membruggen, Millen, Riemst, Valmeer, Vlijtingen, Zichen-Zussen-Bolder (Riemst)**

Meer info

- <https://id.erfgoed.net/erfgoedobjecten/135342>